

**КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри _____,
протокол № _____ від "____" _____ 2020 р.
Зав. кафедри _____ Ситник Н. С.

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

"БАНКІВСЬКА СИСТЕМА"

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: 072 "Фінанси, банківська справа та
страхування"
(код та найменування спеціальності)

освітня програма: "Фінанси, митна та податкова справа "

освітній ступінь: бакалавр

форма навчання: денна

Укладач:

Блашук-Дев'яткіна Н.З., к.е.н., доцент

ЛЬВІВ 2020

Завдання для самостійної роботи студента (СРС) з навчальної дисципліни мають таку структуру:

- РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА**
- РОЗДІЛ 2. ГРАФІК ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА**
- РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ВИКОНАННЯ**
- РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Банківська система України в умовах реформування виробничих відносин виступає одним з найбільш дієвих та найефективніших факторів розбудови суспільного прогресу.

Професійно володіти питаннями діяльності та функціонування фінансового ринку, і зокрема комерційних банків, мусить нині фахівець, діяльність якого пов'язана з прийняттям економічних рішень у будь-якій сфері народного господарства.

Важливою складовою роботи студентів є самостійна підготовка ними матеріалів, питань, завдань із кожної теми навчального курсу.

Оскільки навчальним планом передбачено виділення навчального часу для самостійної роботи студентів, частина обов'язкового програмного матеріалу виноситься на самостійне вивчення.

При вивченні дисципліни «Банківська система» самостійна робота здійснюється в основному в позаурочний час при виконанні самостійних завдань, зміст яких наведений нижче.

Мета самостійної роботи – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Самостійна робота студентів може відбуватися:

- при безпосередній участі викладача;
- без його участі.

Перший вид самостійної роботи студентів реалізується у формі обов'язкових аудиторних занять та індивідуальних консультацій. У цьому випадку діяльність викладача носить спрямовуючий, консультативний і контролюючий характер.

Другий вид самостійної роботи студентів – вивчення теоретичних і практичних питань з використанням навчально – методичної літератури, законодавчих, інструктивних та нормативних матеріалів.

Позааудиторна робота включає опрацювання рекомендованої літератури з курсу.

Опрацьований матеріал використовується студентами при підготовці до семінарських занять, написання модульних завдань, здачі іспиту.

Самостійна робота є обов'язковою при підготовці до практичних занять, для складання іспиту з навчальної дисципліни, тому вона повинна мати систематичний та плановий характер і обов'язково завершуватися перевіркою знань студентів.

Самостійна робота є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння знань. Вона є основним засобом опанування студентами навчального матеріалу в позааудиторний час. Значно підвищується значення та статус самостійної роботи із запровадженням кредитно-модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

РОЗДІЛ 2. ГРАФІК ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№ розділу, теми	Назва розділу, теми	Кількість годин СРС	Форма контролю	Термін виконання СРС
1.	Тема 1. Історія виникнення та розвиток банківських систем	2	СЗ, ПЗ, ЛЗ, залік по модулю, контрольна робота, екзамен	1 тиждень
2.	Тема 2. Суть, типи та принципи функціонування банківської системи	2		2 тиждень
3.	Тема 3. Центральні банки як складова банківської системи країни	2		3 тиждень
4.	Тема 4. Організація діяльності комерційних банків	2		4 тиждень
5.	Тема 5. Формування ресурсів комерційного банку	2		5 тиждень 6 тиждень
6.	Тема 6. Розрахунково-касові операції комерційних банків	7		7 тиждень
7.	Тема 7. Кредитні операції комерційних банків	2		8 тиждень
8.	Тема 8. Операції банків з векселями	2		9 тиждень
9.	Тема 9. Операції комерційних банків з цінними паперами. Інвестиційні банківські операції	7		10 тиждень
10.	Тема 10. Операції банків в іноземній валюті	2		11,12 тиждень
11.	Тема 11 Нетрадиційні операції та банківські послуги в Україні	5		13,14 тиждень
12.	Тема 12. Забезпечення фінансової стійкості банків	5		16 тиждень 15 тиждень
Разом годин самостійної роботи студента		40		

1. Форми контролю:

- поточний контроль засвоєння матеріалу на семінарських, практичних, лабораторних заняттях на основі відповідей на питання, повідомлень, доповіді, дискусій тощо;
- тестовий контроль тем (змістових модулів), винесених викладачем на самостійне опрацювання студентів;
- усна доповідь та/або письмовий звіт про розв'язання ситуаційних завдань тощо.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

Тема № 1. Історія виникнення та розвиток банківських систем

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати основні етапи виникнення банків, їх функції, інституціональну структуру банківської системи, а також особливості побудови банківських систем різних країн світу.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Фінансовий ринок, його види та функції
2. Умови виникнення банківництва
3. Банки Галичини в останній третині XIX - на початку XX ст.

Завдання 2. Підготовка доповідей, рефератів

1. Історія виникнення і об'єктивні причини появи банків
2. Становлення банківської системи США
3. Розвиток банківської справи у Північній Європі.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).

Основна та допоміжна література:

1. Банківські операції: Підручник / М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна, [та ін.]; за ред. А.М. Мороз. - 3-є вид., перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2008. - 608 с.
2. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васюренко. - 6-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 318 с.
3. Копилюк О.І. Банківські операції : навч. посібник / О.І.Копилюк, Г.В. Боднарчук-Грита. – К.: Знання, 2010. – 447 с.
4. Реверчук С. К. Банківська система : підручник / С. К. Реверчук. – К. : Ліра-К, 2014. – 400 с.
5. Реверчук С.К. Банківська система: навч. підручник. / Реверчук С.К. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 400 с.
6. Журнал Банківська справа

Інтернет ресурси:

1. <http://www.ukrpravo.com/>
2. НБУ <https://www.bank.gov.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Походження банків та історія розвитку банків Стародавньої Греції, Риму, Італії, Англії, Польщі, Київської Русі.
2. Суть, види та класифікація банків.
3. Становлення банківської системи США. Типи кредитно-депозитних установ США. Характеристика діяльності банків США.
4. Суть фінансово-кредитної системи Німеччини. Форми банків Німеччини та основні напрями діяльності спеціалізованих банків Німеччини.
5. Сучасна банківська система Японії. Ознаки міцності фінансової системи Японії та її становище як лідера у світовому фінансовому просторі.

6. Етапи створення і розвитку національної банківської системи та її характеристика.
Склад сучасної банківської системи.

Тестові завдання

1. **Головною метою діяльності банківської системи є:**
  - а) одержання прибутку комерційними банками;
  - б) забезпечення суспільного нагляду, надійності та стабільності функціонування банківської системи;
  - в) регулювання банківської діяльності та забезпечення рівня дохідності банків;
  - г) усі відповіді правильні.
2. **Банківська система України складається з банківських установ:**
  - а) одного рівня;
  - б) двох рівнів;
  - в) трьох рівнів;
  - г) правильна відповідь відсутня.
3. **Система центральних банків США носить назву:**
  - а) Центральні банки Америки;
  - б) Система центральних банків;
  - в) Федеральна банківська система;
  - г) Федеральна резервна система.
4. **Економічна незалежність банків полягає у тому, що вони:**
  - а) мають право самостійно володіти, користуватися та розпоряджатися майном, що перебуває в їхній власності;
  - б) не відповідають за зобов'язаннями НБУ, а НБУ не відповідає за зобов'язаннями банків;
  - в) не відповідають за зобов'язаннями НБУ, але НБУ відповідає за зобов'язаннями банків;
  - г) правильна відповідь а) і б).
5. **Характерні риси банківської системи:**
  - а) динамічність;
  - б) саморегуляція;
  - в) дворівнева будова;
  - г) усі відповіді правильні.
6. **Банківська система – це:**
  - а) законодавчо визначена самостійна система фінансових посередників, кредитних установ, об'єднань та асоціацій банків, які займаються банківською діяльністю на постійній професійній основі та здійснюють міжбанківські розрахунки між членами цієї системи;
  - б) законодавчо визначена чітко структурована та субординована сукупність фінансових посередників, які займаються банківською діяльністю на постійній професійній основі;
  - в) система, в якій платіжна організація є резидентом та яка здійснює свою діяльність і забезпечує проведення переказу грошей виключно в межах України;
  - г) функціонально взаємозв'язані в самостійну економічну структуру програмно-технічні засоби, призначені для виконання міжбанківських розрахунків між її учасниками.
7. **Банківська система виконує такі функції:**
  - а) трансформаційну, емісійну, стабілізаційну;
  - б) емісії кредитних грошей і контролю за грошовим обігом країни;
  - в) кредитно-розрахункового обслуговування держави;
  - г) усі відповіді правильні.
8. **Банківська діяльність – це:**

- а) діяльність щодо технологічного, інформаційного обслуговування торговців та виконання розрахунків із ними за операції, які здійснені зі застосуванням спеціальних платіжних засобів;
- б) залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та їх розміщення від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб;
- в) торгівля векселями, які передбачають внесення грошової компенсації проти їх поставки новому власнику на підставі договорів доручення за рахунок клієнтів;
- г) діяльність на валютному та грошовому ринках країни, надання кредитів, ресурсів, проведення операцій страхування валютних ризиків та інвестиційних операцій.

9. Згідно із чинним банківським законодавством, банк – це:

- а) кредитна установа, що здійснює залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені;
- б) юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії НБУ здійснювати у сукупності операції щодо залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик тощо;
- в) банківське об'єднання, яке здійснює господарські операції для залучення грошових коштів фізичних і юридичних осіб;
- г) установа, яка виконує активні та пасивні операції у сфері банківських послуг.

10. Найбільших успіхів у забезпеченні внутрішньої і зовнішньої стабільності грошей досягли ті держави, де:

- а) центральні банки прямо підпорядковані уряду і є провідниками волі і завдань держави;
- б) центральні банки цілком незалежні у своїй діяльності щодо своїх ключових завдань;
- в) центральні банки є недержавними;
- г) усі відповіді правильні.

11. Характерні риси банківської системи:

- а) динамічність;
- б) саморегуляція;
- в) дворівнева будова;
- г) усі відповіді правильні.

Тема № 2 Суть, типи та принципи функціонування банківської системи

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент має знати механізм реєстрації, управління та функціонування банківських установ.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Міжнародні фінансово-кредитні установи, форми їх співробітництва з Україною.
2. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.

Завдання 2. На основі публікацій у журналі "Вісник НБУ" проведіть дослідження за два попередні роки і зробіть висновки щодо кількості банків в Україні, що зареєстровані НБУ, їх класифікації.

Завдання 3. Підготовка доповідей, рефератів:

1. Банки як основний вид посередників на фінансовому ринку.
2. Склад та функції банківської системи.
3. Види комерційних банків, їх функції та операції.
4. Міжнародні фінансово-кредитні установи, форми їх співробітництва з Україною.
5. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.
6. Банківське право як засіб державного регулювання банківської діяльності Світовий досвід побудови служб банківського нагляду.
7. Історичні аспекти виникнення та сучасний стан банківської системи США.
8. Історичні аспекти виникнення та сучасний стан банківської системи Німеччини.
9. Історичні аспекти виникнення та сучасний стан банківської системи Англії.
10. Історичні аспекти виникнення та сучасний стан банківської системи Франції.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Основна та допоміжна література:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
2. Постанова Правління Національного банку України Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів N 306 від 08.09.2011 (з урахуванням змін).
3. Реверчук С. К. Банківська система : підручник / С. К. Реверчук. – К. : Ліра-К, 2014. – 400 с.
4. Реверчук С.К. Банківська система: навч. підручник. / Реверчук С.К. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 400 с.
5. Вісник Національного банку України з додатком "Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності"
6. Економіка, фінанси, право.

Інтернет ресурси:

1. Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
3. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
4. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Порядок реєстрації банків.
2. Учасники банку. Організаційно-правова форма банку.
3. Порядок створення та реєстрації філій, відділень та представництв банку. Організаційна структура діяльності банку (органи управління, функціональні підрозділи і служби банків).
4. Суть ліцензування діяльності банків.
5. Порядок одержання банківських ліцензій.
6. Механізм одержання письмових дозволів на здійснення банківської діяльності. Шляхи реорганізації банків.
7. Порядок проведення злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення банків. Особливості добровільної і примусової реорганізації банків.

Тестові завдання

1. Які операції банк має виключне право здійснювати на підставі ліцензії НБУ:
  - а) депозитні, кредитні, з валютою;
  - б) депозитні, касово-розрахункові, з векселями;
  - в) депозитні, касово-розрахункові, кредитні;
  - г) з валютою, касово-розрахункові, кредитні.

2. **Банкам заборонено займатися діяльністю у сфері:**
  - а) торгівлі та страхування;
  - б) обслуговування та надання рекомендацій;
  - в) кредитування та депозитного обслуговування;
  - г) усі відповіді правильні.

3. **Банки можуть відкривати:**
  - а) філії, відділення;
  - б) управління, відділення;
  - в) підприємства, представництва;
  - г) усі відповіді правильні.

4. **Реєстрація банку – це:**
  - а) документ, який надається НБУ в порядку і на умовах, визначених у дозволі;
  - б) надання банку статусу юридичної особи відповідно до вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність» і видача свідоцтва про державну реєстрацію;
  - в) видача свідоцтва про державну реєстрацію, яка засвідчує створення банку;
  - г) надання банку статусу юридичної особи відповідно до вимог Закону України «Про банки і банківську діяльність».

5. **Учасниками банку є:**
  - а) об'єднання громадян, професійні спілки;
  - б) релігійні об'єднання;
  - в) юридичні та фізичні особи;
  - г) усі відповіді правильні.

6. **Вищим органом управління банку з недержавною формою власності є:**
  - а) збори учасників;
  - б) Рада банку;
  - в) Правління банку;
  - г) Рада директорів банку.

7. **Органом контролю за діяльністю банку є:**
  - а) Збори акціонерів;
  - б) Засідання Ради банку;
  - в) Рада директорів;
  - г) ревізійна комісія та внутрішній аудит банку.

8. **Остаточне рішення про створення і реєстрацію банку з національним капіталом вноситься:**
  - а) Радою НБУ;
  - б) Правлінням НБУ;
  - в) Комісією з питань нагляду і регулювання діяльності банків;
  - г) Територіальним управлінням НБУ.

9. **В який строк після подання повного пакета документів має бути прийнято рішення НБУ про державну реєстрацію банку або відмову:**
  - д) 3 місяці;
  - е) 1 місяць;
  - ж) 5 місяців;
  - з) 6 місяців.

10. **Протягом якого терміну після подання повного пакета документів НБУ приймає рішення про надання ліцензії банку чи її відмову:**

- а) 5 місяців;
- б) 8 місяці;
- в) 2 місяці;
- г) 1 місяць.

11. Банк може здійснювати банківську діяльність після:

- а) реєстрації в НБУ;
- б) формування статутного капіталу;
- в) отримання ліцензії;
- г) одержання свідоцтва про державну реєстрацію.

12. НБУ може відкликати ліцензію, якщо:

- а) банк не виконав жодної банківської операції протягом року з дня отримання ліцензії;
- б) документи, що подані для отримання ліцензії, містять недостовірну Інформацію;
- в) у разі порушення законодавства та умов ліцензії;
- г) усі відповіді правильні.

13. Метою реорганізації банку є підвищення надійності та стійкості банківської системи:

- а) так;
- б) ні;
- в) частково;
- г) немає правильної відповіді.

14. Припинення діяльності двох або більше банків як юридичних осіб та передача всіх майнових прав і зобов'язань цих банків до новоствореного — це:

- а) злиття;
- б) приєднання;
- в) реорганізація шляхом перетворення;
- г) правильна відповідь відсутня.

15. Створення банку (або кількох), до якого за розподільчим актом у відповідних частинах переходять майнові права та зобов'язання банку, що реорганізується, — це:

- а) відокремлення;
- б) поділ;
- в) реорганізація;
- г) правильна відповідь відсутня.

16. Ліцензія банку – це:

- а) надання банку статусу юридичної особи відповідно до вимог законодавства;
- б) документ, який видається НБУ, на підставі якого банки мають право здійснювати банківську діяльність;
- в) документ, який містить відомості про господарську діяльність та підтверджує її здійснення;
- г) усі відповіді правильні.

Тема № 3. Центральні банки як складова банківської системи країни

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою

та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати основні етапи створення НБУ, його функції, а також структуру управління. Для розуміння сутності грошово-кредитної політики необхідно вивчити її об'єкти, суб'єкти та цілі проведення. В результаті вивчення теми студент повинен вміти досліджувати особливості формування та реалізації грошово-кредитної політики в Україні.

Завдання 1 Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Правові засади діяльності НБУ
2. Особливості нагляду НБУ за діяльністю проблемних банків
3. Світовий досвід побудови служб банківського нагляду

Завдання 2. До НБУ звернулись особи-нерезиденти, які мають намір створити банк з іноземним капіталом. Визначте, якими мають бути їхні дії для отримання попереднього дозволу НБУ на створення банку з іноземним капіталом, а також перелік документів, що потрібно подати для отримання відповідного дозволу.

Завдання 3. До НБУ звернувся банк з клопотанням про видачу письмового дозволу на здійснення операцій з валютними цінностями в частині ведення кореспондентських рахунків банків (нерезидентів) у грошовій одиниці України. Рівень регулятивного капіталу банку – 130 млн грн. Потрібно визначити дії НБУ щодо видачі дозволу, а також зазначити, за яких умов може бути отриманий письмовий дозвіл.

Завдання 4 Підготовка доповідей, рефератів

1. Причини і способи створення центральних емісійних банків.
2. Фінансове забезпечення діяльності НБУ.
3. Інспектування комерційних банків.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про Національний банк України"
2. Основні засади грошово-кредитної політики
3. Постанова Правління Національного банку України "Про врегулювання питань щодо приймання готівки для подальшого її переказу" № 42 від 12.02.2013 (з урахуванням змін).

Основна та допоміжна література:

1. Гудзь Т. П. Банківський нагляд : навч. посіб. / Т. П. Гудзь. – К. : Ліра-К, 2014. – 380 с
2. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 400 с.
3. Реверчук С. К. Банківська система : підручник / С. К. Реверчук. – К. : Ліра-К, 2014. – 400 с.
4. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках : навч. посіб. / С. Б. Єгоричева. – К. : ЦУЛ, 2014. – 292 с.
5. Вісник Національного банку України з додатком "Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності".

Інтернет ресурси:

1. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
2. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
3. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Суть, роль та призначення Національного банку України (НБУ).
2. Правовий та організаційний статус НБУ.
3. Завдання, функції територіальних управлінь НБУ.
4. Функції НБУ та їх характеристика: НБУ як центральний банк держави та емісійний центр; регулювання НБУ банківської діяльності та нагляд за нею; валютний орган; банк держави; банк банків; організатор міжбанківських розрахунків; суть та економічні інструменти грошово-кредитної політики НБУ.

5. Операції, які виконує НБУ.
6. Органи управління НБУ.

Тестові завдання

12. **Статутний капітал НБУ становить:**
  - д) 5 млн грн;
  - е) 10 млн грн;
  - ж) 7 млн грн;
  - з) 15 млн грн.

13. **Вищим органом управління НБУ є:**
  - а) Правління НБУ;
  - б) збори акціонерів;
  - в) Рада НБУ;
  - г) ревізійна комісія.

14. **Строк повноважень членів Ради НБУ становить:**
  - а) 5 років;
  - б) 7 років;
  - в) 10 років;
  - г) 3 роки.

15. **Голову НБУ призначають строком на:**
  - а) 5 років;
  - б) 7 років;
  - в) 10 років;
  - г) 3 роки.

16. **Голову НБУ призначає на посаду:**
  - а) Верховна Рада України;
  - б) Президент України;
  - в) Кабінет Міністрів України;
  - г) Рада НБУ.

17. **Організаційна структура НБУ включає:**
  - а) органи управління, служби банку, установи НБУ;
  - б) центральний апарат, територіальні управління, установи НБУ;
  - в) установи, служби банку, територіальні управління;
  - г) центральний апарат, служби банку, територіальні управління;

18. **До складу центрального апарату НБУ належать:**
  - а) департаменти та центрально-розрахункова палата;
  - б) департаменти та самостійні управління;
  - в) департаменти та установи;
  - г) усі відповіді правильні.

19. **До територіального управління НБУ входять:**
  - а) Кримське республіканське управління та управління НБУ в кожній області;
  - б) Кримське республіканське управління та регіональні управління;
  - в) управління НБУ в м. Києві;
  - г) правильні відповіді а) і в).

20. **Чи можуть територіальні управління НБУ видавати нормативні акти, що стосуються діяльності банків:**

- а) так;
- б) ні;
- в) можуть у певних випадках;
- г) можуть, коли це стосується місцевих кооперативних банків.

21. Голова НБУ несе відповідальність за діяльність банку перед:

- а) банками другого рівня;
- б) центральними банками інших країн;
- в) населенням;
- г) Верховною Радою і Президентом.

22. Головними функціями НБУ є:

- а) центральний банк держави, головний валютний орган;
- б) емісійний центр держави та орган банківського нагляду;
- в) банк банків, банк держави та центр грошово-кредитного регулювання економіки;
- г) усі відповіді правильні.

Тема № 4 Організація діяльності комерційних банків

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент має знати класифікацію комерційних банків вітчизняної банківської системи та їх функції; види банківських об'єднань; характер базових операцій механізм здійснення банківських операцій.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Задачі основних функціональних підрозділів банку
2. Умови реєстрації та діяльності банків з іноземним капіталом

Завдання 2. Підготовка доповідей, рефератів

1. Відмінності у діяльності між комерційними банками та спеціалізованими фінансовими інститутами.
2. Діяльності кредитних спілок.
3. Банківські об'єднання: їх суть, види та тенденції розвитку в Україні

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
2. Постанова Правління Національного банку України Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів N 306 від 08.09.2011 (з урахуванням змін).

Основна та допоміжна література:

1. Реверчук С.К. Банківська система: навч. підручник. / Реверчук С.К. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 400 с.
2. Скоморович І. Г. Банківські операції : навч. посіб. / І. Г. Скоморович. – К. : Ліра-К, 2014. – 484 с
3. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків : навч. посіб. / А. О. Єпіфанов. – К. : Ліра-К, 2015. – 523 с.

4. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин. – Львів: В-во ЛКА, 2008. –324с.
5. Банківська справа
6. Економіка, фінанси, право.
7. Вісник НБУ
Інтернет ресурси:
  1. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Характеристика банку як специфічної комерційної установи.
2. Сутність банківської діяльності.
3. Класифікація банківських інститутів.
4. Принципи організації роботи банку.
5. Банківські операції. Зміст і класифікація пасивних операцій. Сутність активних операцій. Послуги банків.
6. Реалізація функцій банку.
7. Банківські об'єднання їх типи та порядок створення.

Тестові завдання

1. **В Україні банківські об'єднання існують таких типів:**
  - а) банківська корпорація;
  - б) банківська холдингова група;
  - в) фінансова холдингова група;
  - г) усі відповіді правильні.
2. **Банк вважається спеціалізованим (крім ощадного), якщо:**
  - а) понад 50 % його активів є активами одного типу;
  - б) понад 50 % його пасивів є пасивами одного типу;
  - в) понад 70 % його активів є активами одного типу;
  - г) понад 70 % його пасивів є пасивами одного типу.
3. **Банк вважається спеціалізованим ощадним банком, якщо понад:**
  - а) 50 % його активів є активами одного типу;
  - б) 50 % його пасивів є пасивами одного типу;
  - в) 70 % його активів є активами одного типу;
  - г) 70 % його пасивів є пасивами одного типу.
4. **За спеціалізацією банки в Україні можуть бути:**
  - а) ощадними, інвестиційними, розрахунковими, лізинговими;
  - б) ощадними, іпотечними, розрахунковими, лізинговими;
  - в) ощадними, інвестиційними, іпотечними, кліринговими;
  - г) ощадними, кліринговими, універсальними, іпотечними.
5. **Банки за організаційно-правовою формою поділяють на:**
  - а) унітарні та колективні;
  - б) багатофілійні та малофілійні;
  - в) універсальні та колективні;
  - г) акціонерні, кооперативні.
6. **Державний банк – це банк:**
  - а) 90 % статутного капіталу якого належать державі;
  - б) 100 % статутного капіталу якого належать державі;

- в) 100 % акціонерного капіталу якого належать державі;
- г) 50 % акціонерного капіталу якого належать акціонерним товариствам.

7. Як поділяється статутний капітал кооперативного банку:

- а) на частини;
- б) на паї;
- в) на акції;
- г) на облігації.

8. Банківська корпорація – це юридична особа:

- а) засновниками якої є виключно філії банків;
- б) засновниками та акціонерами якої є виключно банківські представництва;
- в) засновниками та акціонерами якої можуть бути виключно банки;
- г) засновниками та акціонерами якої є фізичні особи.

9. Банківська холдингова група – це:

- а) банківське об'єднання, до якого входять виключно представництва банків;
- б) банківське об'єднання, до якого входять виключно банки;
- в) банківське об'єднання, материнському банку якого повинно належати не менше 40 % акціонерного капіталу;
- г) банківське об'єднання, до якого входять банки та інші фінансові установи.

10. До скількох об'єднань може входити один банк:

- а) до одного;
- б) до трьох;
- в) до багатьох;
- г) до жодного.

11. Скільки процентів акціонерного капіталу належить материнській компанії в фінансовій холдинговій групі:

- а) 100 %;
- б) 50 %;
- в) 25 %;
- г) 35 %.

12. Банківське об'єднання, до складу якого входять переважно установи, що займаються фінансовою діяльністю, серед яких має бути щонайменше один банк, - це:

- а) банківська корпорація;
- б) банківська холдингова група;
- в) фінансова холдингова група;
- г) банківська асоціація.

Тема № 5 Формування ресурсів комерційного банку

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати склад ресурсів комерційного банку; економічна сутність пасивних операцій банків; порядок формування статутного фонду, резервного та спеціальних фондів банку; ознайомитись з

факторами формування депозитної бази банку; зрозуміти механізм здійснення депозитних і недепозитних операцій різних видів.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Вплив регуляторної функції Центрального банку на методи управління активами та пасивами
2. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб:
становлення фонду
механізм формування фінансових ресурсів
процедура виплат

Завдання 2. Підготовка доповідей, рефератів

1. Система гарантування вкладів фізичних осіб.
2. Запозичення коштів як напрям формування ресурсів комерційного банку.
3. Депозитна політика комерційних банків.
4. Сутність та структура ризиків залучення коштів банками.
5. Особливі види депозитних рахунків вітчизняних банків.
6. Запозичення ресурсів: досвід зарубіжних комерційних банків.

Завдання 3. З метою нарощення власного капіталу комерційний банк "А" бажає залучити кошти на умовах субординованого боргу. Банк одержав чотири пропозиції:

1. ПП "Мотор" (юридична особа — резидент) пропонує 400 тис. грн на 6 років під 5 % річних.
2. п. Володарський В. І. (фізична особа) пропонує 90 тис. дол. на 5 років.
3. ВАТ "Західпром" (юридична особа — резидент) — 540 тис. грн на 7 років під 7 % річних.
4. Фірма "Рута ЛТД" (юридична особа — нерезидент) — 200 тис. дол. на 4 роки під 8 % річних.

Розглянути заявки інвесторів та визначити ті з них, що відповідають вимогам залучення коштів на умовах субординованого боргу. Відповідь обґрунтуйте.

За обраною заявкою скласти угоду про залучення коштів. Скласти таблицю-графік "амортизації" коштів, залучених до капіталу 2-го рівня, враховуючи, що угоду укладено 03.02.2017 р.

Завдання 4. Акціонерне товариство "Онiкс" звернулося до АКБ "Гермес" з проханням про відкриття йому депозитного рахунка поруч із поточним рахунком, який знаходиться в цьому ж банку, на суму 5 млн грн на 9 місяців. Процентна ставка — 16 % річних.

Перерахуйте документи, на підставі яких відкрито депозитний рахунок. Визначте розмір нарахованих та сплачених у кінці строку відсотків за депозитом, враховуючи, що відсотки нараховуються щоквартальною

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
2. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства" № 494 від 15.08.2014 (з урахуванням змін).
3. Постанова Правління Національного банку України "Про механізм оперативного підтримання ліквідності банків" № 48 від 06.02.2014 (з урахуванням змін).

Основна та допоміжна література:

1. Копилюк О.І. Банківські операції : навч. посібник / О.І.Копилюк, О.М. Музичка. [2-ге вид., випр. і доп.]— К.: Центр учбової літератури, 2012. — 536 с.
2. Котковський В.С. Банківський нагляд / Котковський В.С., Головка С.І., Неізнана О.В., Мстоян К.В. : навч. посібник. . — Львів «Магнолія 2006», 2016. - 314с.

3. Михайловська А. М. Банківські операції : навч. посіб. / А. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 648 с.
4. Скоморович І. Г. Банківські операції : навч. посіб. / І. Г. Скоморович. – К. : Ліра-К, 2014. – 484 с
5. Банківська справа
6. Фінанси України.
Інтернет ресурси:
  1. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
  2. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
  3. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
  4. АУБ <http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Сутність, склад і характеристика ресурсів банку.
2. Власний капітал: функції та структура. Регулятивний капітал. Структура основного і додаткового капіталу.
3. Порядок формування статутного фонду.
4. Резервний та спеціальні фонди банку.
5. Залучені кошти. Депозити, їх класифікація, характерні особливості. Форми мобілізації ресурсів.
6. Процентна політика банку та способи нарахування процентів. Фактори процентної ставки.
7. Джерела запозиченого капіталу. Емісія та продаж облігацій. Міжбанківські кредити: терміни та порядок використання. Кредити Національного банку України: види, вимоги, порядок здійснення.
8. Макроекономічні умови формування запозичених коштів банку.

Тестові завдання

1. НБУ надає кредити за допомогою

- а) Проведення закритих і цільових кредитних аукціонів; операцій НБУ на відкритому ринку
- б) Операцій РЕПО; ломбардного кредитування; проведення закритих і цільових кредитних аукціонів; операцій НБУ на відкритому ринку
- в) Операцій РЕПО; ломбардного кредитування
- г) Кредитів овернайт, строкових та онкольних кредитів

2. Депозит до запитання це -

- а) Активно-пасивний рахунок, що поєднує поточний і кредитні рахунки
- б) Економічні відносини щодо передачі коштів клієнта в тимчасове користування банку
- в) Кошти, які зберігаються на окремих депозитних рахунках у банку протягом встановленого строку, який визначається при відкритті
- г) Кошти, які можуть бути вилучені клієнтами в будь-який час, тобто їх термін зберігання не обумовлюється, і за цими рахунками банки здійснюють платежі на доручення їх власників

3. Строкові депозити це -

- а) Рахунок, на якому на підставі угоди між банком і клієнтом допускається в певному розмірі перевищення суми списання з рахунку над величиною залишку коштів
- б) Кошти, що зберігаються на окремих депозитних рахунках у банку протягом встановленого строку, який визначається при відкритті
- в) Розміщення банківських коштів на рахунках в інших банках
- г) Кошти, які можуть бути вилучені клієнтами в будь-який час

4. За можливістю використання ресурси банку поділяються на:

- а) Постійні та тимчасові
- б) Власні кошти, кошти банків кореспондентів, кошти клієнтів на рахунках банку, грошові заощадження, міжбанківські кредити, випущені цінні папери
- в) Ресурси, що мобілізуються самим банком і придбані в інших банках
- г) Власні, залучені, позичені

5. За економічним змістом ресурси поділяються на:

- а) Постійні та тимчасові
- б) Власні кошти, кошти банків кореспондентів, кошти клієнтів на рахунках банку, грошові заощадження, міжбанківські кредити, випущені цінні папери тощо
- в) Ресурси, що мобілізуються самим банком і придбані в інших банках
- г) Власні, залучені, позичені

6. Банківські ресурси, що мають неперсональний характер, тобто не асоціюються з конкретним клієнтом банку, а залучаються на ринку на кореспондентській основі, і ініціатива залучення цих коштів належить самому банку це –

- а) Власні ресурси
- б) Депозити
- в) Недепозитні залучені кошти (позики чи власні боргові зобов'язання)
- г) Строкові депозити

7. Письмове свідоцтво банку про депонування грошових коштів, яке засвідчує право вкладника на отримання після завершення встановленого строку депозиту і відсотків за ним це -

- а) Договір про обслуговування депозитного рахунку
- б) Ощадний (депозитний) сертифікат
- в) Грошовий чек
- г) Вексель

8. Грошові кошти, внесені акціонерами (засновниками банку), а також кошти утворені в процесі подальшої діяльності банку це -

- а) Статутний капітал банку
- б) Сума нерозподіленого прибутку банку
- в) Власний капітал банку
- г) Резерви та спеціальні фонди банку

9. Кредит, який надається Національним банком України комерційним банкам під забезпечення цінних паперів, які входять до ломбардного списку центрального банку називається:

- а) Ломбардним кредитом
- б) Операцією РЕПО
- в) Кредитом, отриманим на закритому кредитному аукціоні
- г) Строковим кредитом від НБУ

10. Грошові ресурси, що резервуються банком для забезпечення непередбачених витрат, покриття збитків від банківської діяльності, а також виплату дивідендів по привілейованих акціях, якщо недостатньо прибутку це-

- а) Субординований борг
- б) Резервний фонд банку
- в) Спеціальні фонди
- г) Нерозподілений прибуток

Тема № 6 Розрахунково-касові операції комерційних банків

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати послуг банків із розрахунково-касового обслуговування, з'ясування сутності розрахунково-касового обслуговування, визначення проблем та перспектив розвитку касових послуг банків України.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Суть платіжної дисципліни
2. Організація касової роботи в установах банків
3. Нові технології переказу коштів. Розрахунки з використанням пластикових карток.

Завдання 2. Меблева фабрика 8 квітня звернулася до АКБ “Дніпро” у Києві з проханням відкрити такі акредитиви:

№ 1 для розрахунків із Волинським ліспромгоспом на суму 850 тис. грн, банк якого розташований у Луцьку;

№ 2 для розрахунків із Херсонським бавовняним комбінатом на 200 тис. грн;

№ 3 для розрахунків із донецькою торгівельною базою на 60 тис. грн

У договорах між заявником та бенефіціаром передбачається, що акредитиви виставляються безвідкличні з депонуванням коштів у виконуючих банках.

АКБ “Дніпро”, перевіряючи заяви на відкриття акредитивів, встановив, що у заявах № 1 і 2 немає вказівок про те, що акредитиви безвідкличні, а в акредитивній заяві № 3 зазначено, що він є відкличним.

На поточному рахунку меблевої фабрики станом на 8 квітня перебувало 900 тис. грн, претензій до поточного рахунка не було. Норматив 48 ний строк проходження документів спецв'язком між банком-емітентом і виконуючим банками становить 4 дні.

Розкрийте сутність видів акредитивів, наведених в умові задачі. Вкажіть строки дії акредитивів.

Які дії повинен вчинити банк “Дніпро” із заявками меблевої фабрики?

Які записи за рахунками має зробити банк?

Завдання 3. Фізична особа звернулася до банку з бажанням відкрити поточний картковий рахунок з отриманням банківської платіжної картки міжнародної платіжної системи. Згідно з наданими щомісячно потенційний клієнт банку планує надходження коштів на рахунок в обсязі 5 тис. грн.

Необхідно визначити:

- який порядок відкриття поточного карткового рахунку банками України;
- за яких умов і в якому обсязі банк може встановити для власника платіжної картки “овердрафт” за поточним картковим рахунком.

Завдання 4. Підготовка доповідей, рефератів

1. Порядок визначення платіжності банкнот та монет.
2. Особливості транспортування грошової виручки через службу інкасації банку.
3. Характеристика платіжних систем, що використовуються в Україні для забезпечення проведення розрахунків на її території та за її межами.
4. Форми безготівкових розрахунків.
5. Особливості міжбанківських розрахунків.
6. Проблеми емісії банкнот в Україні та шляхи їх вирішення.
7. Особливості емісії банкнот у зарубіжних країнах.
8. Історія виникнення та запровадження пластикових карток.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
2. Постанова Правління Національного банку України "Про внесення змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах" № 499 від 18.08.2014 (з урахуванням змін).
3. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків – резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях", № 172 від 17.05.2013 (з урахуванням змін).
4. Постанова Правління Національного банку України "Про врегулювання питань щодо приймання готівки для подальшого її переказу" № 42 від 12.02.2013 (з урахуванням змін).
5. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні" № 45 від 18.02.2013 (з урахуванням змін).

Основна та допоміжна література:

1. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 400 с.
2. Михайловська А. М. Банківські операції : навч. посіб. / А. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 648 с.
3. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків : навч. посіб. / А. О. Єпіфанов. – К. : Ліра-К, 2015. – 523 с.
4. Банківська справа

Інтернет ресурси:

1. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
2. АУБ <http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Як відкрити поточний рахунок в національній валюті
2. Порядок відкриття рахунків фізичним особам
3. В чому особливості відкриття рахунків в іноземній валюті
4. Охарактеризуйте порядок закриття банківського рахунку.
5. Охарактеризуйте основні принципи здійснення безготівкових розрахунків.
6. Які відмінності розрахункових і платіжних документів від комерційних
7. Який порядок здійснення розрахунків платіжними дорученнями
8. Розрахунки чеками та їх особливості
9. Види акредитивів та здійснення розрахунків за їх допомогою.
10. В чому відмінності між простим і переказним векселем? Опишіть механізм їх дії.
11. Види СЕП, рівні функціонування СЕП.
13. Суть, призначення, умови створення МСЕП.
14. Відмінності між платіжними і кредитними картками.
15. Порядок розрахунків за допомогою дебетних карток і карток для оплати праці.
16. Призначення та основні принципи здійснення касових операцій банками.
17. Організація банками прийому грошей в касу.
18. Організація діяльності видаткових кас. Основні вимоги до видачі коштів.
19. Опишіть механізм видачі готівки через банкомати.

Тестові завдання

1. **Грошовий документ, в якому міститься розпорядження (доручення) банку чи іншої кредитної установи іншому банку чи іншій кредитній установі про виплату фізичній або юридичній особі певної суми на вказаних умовах це:**
  - а) ажіо
  - б) авізо

- в) аваль
- г) акредитив

2. Залежно від форми грошей грошові розрахунки поділяють на:

- а) Готівкові та безготівкові
- б) Міжгосподарські та міжбанківські
- в) Готівкові міжгосподарські
- г) Безготівкові міжбанківські

3. Непокритий акредитив це -

- а) Акредитив, при відкритті якого банк покупця перераховує кошти платника на окремий рахунок "Акредитиви", що відкривається в банку постачальника чи покупця
- б) Акредитив, який виставлений без депонування коштів.
- в) Акредитив, який може бути змінений чи анульований банком покупця без попереднього погодження з постачальником
- г) Акредитив, який може бути змінений або анульований тільки за згодою постачальника, на користь якого він відкритий

4. Платіжне доручення це -

- д) Письмове доручення банку здійснити депонування певної суми коштів на окремому рахунку
- е) Форма безготівкових розрахунків, яка проводиться за рахунок власних коштів покупця або кредиту банку
- ж) Доручення підприємства обслуговуючому його банку про перерахування певної суми зі свого рахунку на рахунок іншого підприємства
- з) Форма безготівкових розрахунків, яка проводиться частково за рахунок власних коштів покупця і кредиту банку

5. Видача грошей із кас банку здійснюється видатковими касами й оформляється:

- а) Квитанцією на видачу готівки
- б) Платіжним дорученням
- в) Розрахунковим чеком
- г) Грошовими чеками та видатковими касовими ордерами

6. Комбінований документ, який складається з двох частин: верхня – вимога постачальника (одержувача коштів) до покупця (платника) сплатити вартість поставленої продукції, наданих послуг; нижня частина – доручення платника своєму банку про перерахування зі свого рахунку суми одержувачеві це -

- а) Платіжне доручення
- б) Акцептоване доручення
- в) Акредитив
- г) Вимога-доручення

7. Відзивний акредитив це -

- а) Акредитиви, при відкритті яких банк покупця перераховує кошти платника на окремий рахунок "Акредитиви", що відкривається в банку постачальника або покупця
- б) Акредитиви, які виставлені без депонування коштів. Можуть виставлятися в банку покупця. В банку постачальника вони можуть відкриватися тільки у разі наявності кореспондентських відносин між банками.
- в) Акредитив, який може бути змінений або анульований банком покупця без попереднього погодження з постачальником.
- г) Акредитив, який може бути змінений або анульований тільки за згодою постачальника, на користь якого він відкритий

8. Письмове повідомлення клієнта, здебільшого про зміни в розрахункових операціях, яке містить номер, дату та характер виконаної операції, суму та номер рахунку, дані про платника, одержувача та ін., - це

- а) Ажіо
- б) Авізо
- в) Аваль
- г) Акредитив

9. Спеціальний запис на цінному папері, векселі, чеку, що засвідчує перехід права за цим документом до іншої особи (акцептанта, векселедавця, індосанта). - це

- а) Акцепт
- б) Трансферт
- в) Індосамент
- г) Авізо

10. Залік взаємних вимог це -

- а) Перерахування грошових коштів з рахунку платника на рахунок постачальника
- б) Система оформлення, використання і руху розрахункових документів
- в) Спосіб платежу, при якому взаємні борги підприємств зараховуються і тільки різниця перераховується шляхом записів по рахунках
- г) Передача оформлених документів платником до обслуговуючого банку

Тема № 7 Кредитні операції комерційних банків

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати теоретичні основи, функції та принципи банківського кредитування; ознайомитись з основними етапами процесу банківського кредитування; отримати практичні навички розрахунку сум погашення кредиту

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

- 1. Класифікація банківських кредитів
- 2. Принципи й умови кредитування
- 3. Етапи процесу банківського кредитування

Завдання 2. Банк надав підприємству кредит у сумі 150 тис. грн строком на 5 років під 22,5 % річних. Розрахувати суму заборгованості підприємства перед банком на момент закриття кредитного договору та суму відсотків, отриманих банком, за умови, що погашення кредиту проводиться рівними терміновими внесками в кінці кожного року. Відсотки погашаються по закінченню терміну дії кредитної угоди.

Завдання 3. Визначити суму відсотків та кінцевого платежу, якщо позичку 240 тис. г.о. надали під 18 % річних простих на 4 роки.

Завдання 4. Підготовка доповідей, рефератів

- 1. Особливості споживчого банківського кредитування
- 2. Розвиток іпотечного кредитування в Україні

Джерела літератури до виконання самостійної роботи
Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
2. Постанова Правління НБУ Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30 червня 2016 року № 351

Основна і додаткова література

1. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васю-ренко. - 6-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 318 с.
2. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 400 с.
3. Михайловська А. М. Банківські операції : навч. посіб. / А. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 648 с.
4. Реверчук С.К. Банківська система: навч. підручник. / Реверчук С.К. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 400 с.
5. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія /Брігченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В. та ін.; під наук. ред. Проф. Брігченка І.Г. - Полтава РВВ ПУЕТ, 2010 р. - 152 с.
6. Сало І. В. Формування та реалізація кредитної політики банку : монографія / І. В. Сало. – К. : Ліра-К, 2015. – 176 с.

Інтернет ресурси:

Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>

Українське право <http://www.ukrpravo.com/>

НБУ <http://www.bank.gov.ua/>

АУБ <http://http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Суть, призначення та функції кредиту.
2. Класифікація банківських кредитів.
3. Принципи, умови й етапи кредитування
4. Порядок надання та погашення окремих видів банківських кредитів
5. Характеристика споживчого банківського кредиту
6. Форми забезпечення повернення кредитів
7. Методи попередження та мінімізації кредитних ризиків.
8. Фактори, що впливають на розмір банківської процентної ставки.

Тестові завдання

1. Фізичні особи можуть використовувати такі форми кредиту:

- а) банківський та комерційний
- б) іпотечний
- в) споживчий кредит (у національній та іноземній валюті)
- г) споживчий кредит (тільки в національній валюті)

2. Банком не приймаються у забезпечення кредиту

- а) Гарантії та поручительства
- б) Власні акції та облігації підприємства - позичальника
- в) Готова продукція та товарно-матеріальні цінності
- г) Нерухомість та дорожні документи

3. Споживчий кредит це-

- а) Кредит, що надається під забезпечення цінних паперів з врахуванням їх якості та ліквідності
- б) Кредит, який надається об'єднанням банківських установ, які утворюються на паритетних засадах

- в) Кредит банку, що надається в національній чи іноземній валюті відповідно до потреб клієнтів. Використовується в обсягах, які не повинні перевищувати встановлений ліміт, що визначається в межах 75% середньомісячного обігу коштів по поточному рахунку позичальника за останні 6 місяців
- г) Позика, що надається тільки в національній грошовій одиниці фізичним особам – резидентам України на придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг і повертається в розстрочку, якщо інше не передбачено умовами договору

4. Контокорентний кредит це -

- а) Кредит, що надається під забезпечення цінних паперів з врахуванням їх якості та ліквідності
- б) Кредит, який надається об'єднанням банківських установ, які утворюються на паритетних засадах
- в) Кредит банку, що надається в національній чи іноземній валюті відповідно до потреб клієнтів. Використовується в обсягах, які не повинні перевищувати встановлений ліміт, що визначається в межах 75% середньомісячного обігу коштів по поточному рахунку позичальника за останні 6 місяців
- г) Позика, що надається тільки в національній грошовій одиниці фізичним особам – резидентам України на придбання споживчих товарів тривалого користування та послуг і повертається в розстрочку, якщо інше не передбачено умовами договору

5. Іпотечний кредит надається під забезпечення

- а) Ліквідними цінними паперами
- б) Строковими депозитами
- в) Нерухомості
- г) Без забезпечення

6. У якому документі відбиваються умови кредитної операції?

- а) У гарантійному листі
- б) У банківській ліцензії
- в) У договорі застави
- г) У кредитній угоді

7. Кредитний ризик - це:

- а) Ризик несплати позичальником боргу і відсотків
- б) Ризик несплати відсотків
- в) Ризик втрати грошей банком
- г) Усі відповіді правильні

8. Страхування кредитів передбачає

- а) Страхування окремих високо ризикових кредитних угод у спеціальних страхових організаціях
- б) Обов'язкова наявність страхового полісу у позичальника
- в) Створення банками страхових фондів на мікро- і макрорівні
- г) Страхування банками усього наявного майна і життя працівників

9. Лімітування кредитів – це

- а) Розподіл позичкових коштів серед різних суб'єктів
- б) Попереднє встановлення граничних сум кредиту, що позичальник має право отримати в банку
- в) Встановлення граничної заборгованості за позичками конкретному позичальникові
- г) Підтримання контактів між банком і позичальником

10. Кредити до запитання ще називають

- а) Онкольні
- б) Ломбардні
- в) Пролонговані
- г) Овернайт

Тема № 8 Операції банків з векселями

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати види та операції з векселями.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання
Класифікація банківських операцій з векселями

Поняття процедури протесту за векселем

Завдання 2. Шістдесятиденний вексель вартістю 30 тис. грн. проданий з 15 %-ною ставкою дисконту.

Визначити величину дисконту, ціну, сплачену за вексель, та фактичну процентну ставку при дисконтуванні.

Завдання 3. Вексель обліковується в банку за півроку до строку його погашення. Місячний рівень інфляції – 1,5 %. Реальна дохідність операції обліку 15,5 % річних. Необхідно визначити процентну ставку за кредитом, що враховує інфляцію.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).

Основна і додаткова література

1. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник / О.В. Васюренко. - 6-те вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2008. - 318 с.
2. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 400 с.
3. Михайловська А. М. Банківські операції : навч. посіб. / А. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 648 с.
4. Реверчук С.К. Банківська система: навч. підручник. / Реверчук С.К. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 400 с.
5. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія /Брігченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В. та ін.; під наук. ред. Проф. Брігченка І.Г. - Полтава РВВ ПУЕТ, 2010 р. - 152 с.
6. Сало І. В. Формування та реалізація кредитної політики банку : монографія / І. В. Сало. – К. : Ліра-К, 2015. – 176 с.

Інтернет ресурси:

1. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
2. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
3. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
4. АУБ <http://http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Визначити поняття “вексель”, “простий вексель”, “переказний вексель”.

2. Що таке акцепт векселя та індосамент
3. Що передбачає принцип солідарної відповідальності за векселем
4. Коли має бути здійснене пред'явлення векселя до платежу
5. Які види операцій з векселями можуть здійснювати банки України
6. У чому полягає сутність операції банку з урахування векселів
7. Які операції банку належать до гарантійних операцій у сфері вексельного обігу
8. У чому сутність такої операції банку як авальювання векселя
9. З якою метою банки виступають як акцептанти векселя
10. У чому суть операції банку з інкасування векселів

Тестові завдання

1. **Вексельна гарантія, внаслідок якої особа, що вчинила цю гарантію, бере на себе відповідальність повністю або в частині суми за зобов'язаннями якоїсь із зобов'язаних за векселем осіб:**

- а) Аваль
- б) Інкасування
- в) Доміциляція
- г) Акцепт

2. **Виконання комерційним банком доручення своїх клієнтів взяття на себе відповідальності за подання векселів і супровідних комерційних документів у строк платнику та одержання належних платежів:**

- а) Аваль
- б) Інкасування
- в) Доміциляція
- г) Акцепт

3. **Комерційний вексель виступає інструментом:**

- а) Товарного кредиту
- б) Споживчого кредиту
- в) Кредиту по поточних рахунках
- г) Комерційного кредиту

4. **Цінний папір, який означає зобов'язання однієї особи виплатити зазначену суму коштів іншій особі за поставлені товари (виконані роботи, надані послуги):**

- а) Фінансовий вексель
- б) "Дружній вексель"
- в) Простий вексель
- г) Переказний вексель

5. **Доручення оплатити векселі в особливому місці платежу, яке відрізняється від місцезнаходження особи, що зазначена як платник за векселем:**

- а) Аваль
- б) Інкасування
- в) Доміциляція
- г) Акцепт

6. **"Дружній" вексель:**

- а) Означає зобов'язання однієї особи виплатити суму коштів іншій особі за поставлені товари чи надані послуги
- б) Виникає внаслідок фінансової операції і засвідчує отримання грошової позики
- в) Акцептується з метою надання допомоги в отриманні кредиту під вексель неплатоспроможній особі
- г) Випишується на ім'я неіснуючої або задалегідь неплатоспроможної особи

7. Операція з купівлі банком векселя за іменним індосаментом у векселедержателя до настання строку платежу – це

- а) Доміциляція
- б) Врахування
- в) Акцептування
- г) Інкасування

8. Операція гарантування банком оплати своїм клієнтам поставленої продукції з використанням переказного векселя – це

- а) Акцептування
- б) Авалювання
- в) Інкасування
- г) Переврахування

9. При врахуванні векселів банки надають перевагу векселям строком:

- а) Понад 1 рік
- б) До 360 днів
- в) До 180 днів
- г) До 90 днів

10. Вексель, який з'являється в обігу в результаті реальної угоди з купівлі-продажу цінностей (виконання робіт, надання послуг):

- а) Комерційний вексель
- б) Фінансовий вексель
- в) Соло-вексель
- г) Тратта

11. Комерційний кредит це -

- а) Кредит, який надають банки юридичним особам переважно для збільшення основного та оборотного капіталу
- б) Відтермінування платежу за реалізовані товари або послуги одного підприємця іншому
- в) Кредит, коли банк має право оплачувати документи понад залишок коштів на поточному рахунку позичальника
- г) Кредит, який надають банки юридичним та фізичним особам під забезпечення

12. Простий вексель

- а) Означає зобов'язання однієї особи виплатити суму коштів іншій особі за поставлені товари чи надані послуги
- б) Виникає внаслідок фінансової операції і засвідчує отримання грошової позики
- в) Акцептується з метою надання допомоги в отриманні кредиту під вексель неплатоспроможній особі
- г) Випишується на ім'я неіснуючої або задалегідь неплатоспроможної особи

Тема № 9. Операції комерційних банків з цінними паперами

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати види операцій з цінними паперами.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Банки як інфраструктурні учасники ринку цінних паперів
2. Посередницькі операції банків із цінними паперами.
3. Ризик операцій банків з цінними паперами.
4. Емісія цінних паперів

Завдання 2. Загальними зборами акціонерів банку “Форум” прийнято рішення про випуск простих акцій для поповнення статутного капіталу.

1. Які види діяльності з випуску та обігу цінних паперів мають право здійснювати комерційні банки?
2. З якого моменту банк може здійснювати діяльність з випуску та обігу цінних паперів?
3. Назвіть умови видачі банкам дозволів на операції з цінними паперами.

Завдання 3. Підготовка доповідей, рефератів

1. Управління портфелем цінних паперів банку.
2. Управління ризиками з операцій з цінними паперами.
3. Перспективи емісійних операцій банку із цінними паперами.
4. Характеристика посередницьких операцій банків із цінними паперами.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
2. Основна і додаткова література
3. Котковський В.С. Банківський нагляд / Котковський В.С., Головка С.І., Неізнана О.В., Мстоян К.В. : навч. посібник. . – Львів «Магнолія 2006», 2016. - 314с.
4. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 400 с.
5. Михайловська А. М. Банківські операції : навч. посіб. / А. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 648 с.
6. Банківські операції /Михайловська І.М., Олійник А.В.: навч. посібник. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 648с.
7. Онищенко О. Л. Банківські гарантії : монографія / О. Л. Онищенко. – К. : Ліра-К, 2014. – 288 с.
8. Реверчук С. К. Банківська система : підручник / С. К. Реверчук. – К. : Ліра-К, 2014. – 400 с.
9. Реверчук С.К. Банківська система: навч. підручник. / Реверчук С.К. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 400 с.

Інтернет ресурси:

1. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
2. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
3. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
4. АУБ <http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Поняття, структура та сутність інструментів фінансового ринку.
2. Загальна характеристика діяльності банків на ринку цінних паперів.
3. Емісійні операції банків.
4. Інвестиційні операції банків з цінними паперами.
5. Заставні операції банків з цінними паперами.
6. Професійна діяльність банків на ринку цінних паперів.
7. Сутність андеррайтингу, його місце серед операцій банків з цінними паперами.
8. Банківське інвестування в цінні папери та інвестиційний ризик.
9. Операції банків в якості учасників депозитарної системи.
10. Посередницькі та комісійні операції банків з цінними паперами.

Тестові завдання

- 1. Цінний папір установленого строку обігу, що засвідчує майнову участь її власника у капіталі акціонерного товариства це:**
  - а) акції
  - б) облігації
  - в) сертифікат
  - г) вексель

- 2. Діяльність, пов'язана з купівлею або продажем цінних паперів, що здійснюється банком від свого імені, за дорученням і за рахунок іншої особи, визнається як**
  - а) Депозитарій
  - б) Брокер
  - в) Дилер
  - г) Гарант

- 3. Діяльність пов'язана з купівлею або продажем цінних паперів, що здійснюються банком від свого імені та за свій рахунок, визнається як**
  - а) Депозитарій
  - б) Брокер
  - в) Дилер
  - г) Гарант

- 4. Погашення облігації передбачає:**
  - а) Перехід права власності на облігації за умов купівлі-продажу на біржі
  - б) Виплату номінальної вартості облігацій та доходу за облігацією у строки, передбачені умовами емісії облігацій
  - в) Виплату номінальної вартості облігації та доходу за облігацією у будь-який строк за рішенням емітента
  - г) Виплату номінальної вартості облігації та доходу за облігацією у випадку прибуткової діяльності емітента

- 5. Які з зазначених цінних паперів не є борговими паперами?**
  - а) Векселі банку
  - б) Акції банку
  - в) Облігації банку
  - г) Казначейські зобов'язання

- 6. Підприємницька діяльність з перерозподілу фінансових ресурсів за допомогою цінних паперів та організаційного, інформаційного, технічного й іншого їх обслуговування - це**
  - а) Професійна діяльність банків на ринку цінних паперів
  - б) Посередницька діяльність банків
  - в) Емісійна діяльність банків
  - г) Андеррайтингова діяльність банків

- 7. Портфель цінних паперів на інвестиції містить**
  - а) Папери, які придбані для подальшого продажу й отримання торговельного доходу від різниці між ціною продажу та ціною купівлі
  - б) Цінні папери, що були придбані банком для їх утримання до настання строку погашення і отримання дивідендного доходу, а також для використання інших прав, що виникають із володіння цінними паперами

- в) Довгострокові вкладення капіталу (акції, паї) банку в асоційовані компанії, де банк володіє 20% або більшою частиною їх капіталів і на його частку виплачуються дивіденди
- г) Вкладення капіталу банку в компанії, при цьому банк повинен володіти 50% або більшою частиною капіталу дочірніх компаній

8. Гарантоване розміщення цінних паперів емітентів визначається як

- а) Валютування
- б) Андерайтинг
- в) Сек'юритизація
- г) Кліринг

9. Підприємницька діяльність з перерозподілу фінансових ресурсів за допомогою цінних паперів та організаційного, інформаційного, технічного й іншого обслуговування випуску обігу цінних паперів є

- а) Андерайтинговою діяльністю на ринку цінних паперів
- б) Інвестиційною діяльністю
- в) Посередницькою на ринку цінних паперів
- г) Професійною діяльністю на ринку цінних паперів

10. Цінний папір, що засвідчує внесення її власником грошових коштів і підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера в передбачений у ньому строк з виплатою фіксованого відсотка (якщо інше не передбачено умовами випуску) - це

- а) Акція
- б) Депозитний (ощадний сертифікат)
- в) Облігація
- г) Вексель

11. Як торгівцю цінними паперами комерційному банкові притаманні

- а) Комісійна діяльність з цінними паперами інших емітентів
- б) Комерційна діяльність з власними цінними паперами та паперами інших емітентів
- в) Управління фондовими портфелями на довірчих засадах
- г) Всі перелічені види діяльності

Тема № 9 . Інвестиційні банківські операції

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати позитивні та негативні сторони участі комерційних банків в інвестиційному процесі; інвестиційні банківські операції.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

- 1. Сутність та функції інвестиційних банків
- 2. Поняття та види інвестицій.
- 3. Основи правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Завдання 2. Підготовка доповідей, рефератів

Характеристика та оцінка інвестиційних ризиків.

Професійна діяльність банку на ринку цінних паперів.

Ринок цінних паперів України, його учасники.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

10. Закон України "Про банки і банківську діяльність" № 2121-III від 07.12.00 (з урахуванням змін).
11. Основна і додаткова література
12. Котковський В.С. Банківський нагляд / Котковський В.С., Головка С.І., Неізнана О.В., Мстоян К.В. : навч. посібник. . – Львів «Магнолія 2006», 2016. - 314с.
13. Кузнецова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 400 с.
14. Михайловська А. М. Банківські операції : навч. посіб. / А. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 648 с.
15. Банківські операції /Михайловська І.М., Олійник А.В.: навч. посібник. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 648с.
16. Онищенко О. Л. Банківські гарантії : монографія / О. Л. Онищенко. – К. : Ліра-К, 2014. – 288 с.
17. Реверчук С. К. Банківська система : підручник / С. К. Реверчук. – К. : Ліра-К, 2014. – 400 с.
18. Реверчук С.К. Банківська система: навч. підручник. / Реверчук С.К. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 400 с.

Інтернет ресурси:

5. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
6. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
7. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
АУБ <http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Економічна сутність інвестицій. Валові і чисті інвестиції. Фактори обсягу інвестицій, класифікація.
2. Форми регулювання інвестиційної діяльності.
3. Довгострокове кредитування капітальних вкладень малого підприємництва і об'єктів виробничого призначення.
4. Моделі оцінювання та реалізації інвестиційного проекту.
5. Інвестиційні ризики. Диверсифікація, її роль в управлінні інвестиційною діяльністю банку.
6. Проектне фінансування

Тестові завдання

- 1. Банки мають право здійснювати інвестиції лише на підставі письмового дозволу НБУ, який надається, якщо**
  - а) Рівень регулятивного капіталу банку відповідає вимогам НБУ, що підтверджується незалежним аудитором
  - б) Банк не є об'єктом застосування заходів впливу
  - в) Банком подано план, за яким він здійснюватиме таку діяльність, і цей план схвалений НБУ
  - г) а, б, в
- 2. Капітальні інвестиції**
  - а) Придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів
  - б) Придбання будівель, споруд, інших об'єктів нерухомості, інших основних фондів та нематеріальних активів
  - в) Середньо- та довгострокове кредитування

- г) Здійснення фінансовий інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій

3. Інвестиції під реінвестиції це

- а) Придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів
- б) Придбання будівель, споруд, інших об'єктів нерухомості, інших основних фондів та нематеріальних активів
- в) Середньо- та довгострокове кредитування
- г) Здійснення фінансовий інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій

4. Проектне фінансування без регресу на позичальника в період, що слідує за впровадженням проекту в експлуатацію

- а) Банк-кредитор приймає на себе весь ризик, оцінюючи лише ймовірні доходи від проекту
- б) Підрядники гарантують оплату, дотримання кошторисної вартості проекту і за певних умов відшкодовують збитки, пов'язані із затримкою введення об'єкта в експлуатацію
- в) Кредитор не приймає на себе ризики, а надає кошти під гарантію організаторів проекту
- г) Кредитор і організатори проекту спільно приймають на себе ризики

5. Банк має право здійснити інвестицію без письмового дозволу НБУ у разі, якщо

- а) Інвестиція у будь-яку юридичну особу становить не більше ніж 5% регулятивного капіталу банку
- б) Юридична особа, в яку здійснюється інвестиція, веде виключно діяльність з надання фінансових послуг
- в) Регулятивний капітал банку повністю відповідає вимогам для інвестицій, встановленим нормативно-правовим актам НБУ
- г) а, б, в

6. Фінансові інвестиції це

- а) Придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів
- б) Придбання будівель, споруд, інших об'єктів нерухомості, інших основних фондів та нематеріальних активів
- в) Середньо- та довгострокове кредитування
- г) Здійснення фінансовий інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій

7. Портфельні інвестиції це

- а) Придбання будівель, споруд, інших об'єктів нерухомості, інших основних фондів та нематеріальних активів
- б) Здійснення фінансовий інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій
- в) Придбання цінних паперів та інших фінансових активів за кошти на біржовому ринку
- г) Вірні всі варіанти

8. Проектне фінансування може використовуватись у таких випадках

- а) Надання коштів для фінансування проектів, що виконують державні замовлення
- б) Надання коштів у формі експортного кредиту
- в) Надання коштів для невеликих проектів, чутливих до навіть незначних збільшень витрат, які неможливо передбачити початковими розрахунками
- г) Вірні всі варіанти

9. Сукупні інвестиції банку не повинні перевищувати

- а) 15% розміру капіталу банку
- б) 30% розміру капіталу банку
- в) 60% розміру капіталу банку
- г) 100 % розміру капіталу банку

10. Здійснення капітальних чи фінансових інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій - це

- а) Фінансові інвестиції
- б) Капітальні інвестиції
- в) Портфельні інвестиції
- г) Інвестиції під реінвестиції

11. Інвестиціями, що спрямовані на придбання корпоративних прав, цінних паперів та інших фінансових інструментів є:

- а) Фінансові
- б) Реінвестиції
- в) Капітальні
- г) Портфельні

Тема № 10 Операції банків в іноземній валюті

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати механізм банківського забезпечення інтересів покупців і продавців у процесі міжнародних розрахунків.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Ліцензування валютних операцій.
2. Особливості здійснення міжнародних кредитних операцій.
3. Кореспондентські відносини з іноземними банками.

Завдання 2.1 Фірма-резидент «Промінь» звернулась у банк «Галичина» з проханням про відкриття їй поточного рахунку в іноземній валюті. Потрібно надати консультацію про відкриття поточного рахунку в іноземній валюті фірмі-резиденту «Промінь».

2.2 Іноземне представництво фірми «Samsung» звернулось у банк «Галичина» з проханням про відкриття їй поточного рахунку в іноземній валюті. Представництво фірми «Samsung» уже має в цьому банку поточний рахунок у національній валюті. Потрібно: надати консультацію про порядок відкриття такого рахунку фірмі-резиденту «Samsung», а також про використання цього рахунку

Завдання 3. За матеріалами публікації у «Віснику НБУ» за останні три роки проаналізуйте динаміку вкладів в іноземній валюті в установах банків України (у сумі і в процентах). Зробіть висновок, вкажіть причини, які впливають на зміни.

Завдання 4. Протягом операційного дня в обмінний пункт банку «Львів» звернулися:

- резидент Івоненко П. М. із проханням продати йому 60 євро,
- нерезидент Матуш І. І. із проханням купити в нього 150 дол. США;
- нерезидент Карлос Л. із проханням продати йому 100 дол. США;
- резидент Павлів О. П. із проханням конвертувати 200 євро на долари США.

Потрібно:

- а) пояснити дії працівника цього обмінного пункту;
- б) перелічити необхідні документи;
- в) визначити дохід банку від здійснення цих операцій

Комерційні курси брати на поточну дату.

Завдання 4. Підготовка доповідей, рефератів

1. Валютно-фінансові та кредитно-розрахункові відносини в загальній системі міжнародних розрахунків.
2. Сутність та класифікація валютних операцій банків.
3. Організація міжнародних валютних операцій комерційних банків.
4. Операції з обміну готівкової іноземної валюти через мережу обмінних пунктів.
5. Операції з дорожніми чеками.
6. Послуги з переказу коштів фізичних осіб за кордон.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Постанова Правління Національного банку України "Про встановлення розміру обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті" від 12.05.2014 № 271
2. Постанова Правління Національного банку України "Про внесення змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах" № 499 від 18.08.2014 (з урахуванням змін).
3. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків – резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях", № 172 від 17.05.2013 (з урахуванням змін).

Основна та допоміжна література:

1. Банківські операції /Михайловська І.М., Олійник А.В.: навч. посібник. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 648с.
2. Онищенко О. Л. Банківські гарантії : монографія / О. Л. Онищенко. – К. : Ліра-К, 2014. – 288 с.

Інтернет ресурси:

1. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
2. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
3. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
4. АУБ <http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Необхідність міжнародних операцій комерційних банків.
2. Операції з іноземною валютою для імпортерів та експортерів, сутність та основні види. Поняття “обмінні курси валют”. Коливання обмінних курсів та основні способи уникнення або зведення до мінімуму втрат від цих коливань.
3. Валютний ринок.
4. Купівля та продаж валюти.
5. Валютний курс.
6. Валютна позиція.
7. Валютний ризик.
8. Валютні послуги: ведення банківського рахунка в іноземній валюті; укладання форвардних угод; укладання валютних опціонів.
9. Здійснення міжнародних розрахунків. Форми розрахунків: банківський переказ, інкасо, акредитив.

Банківське фінансування експортно-імпортних операцій.

Тестові завдання

1. Угода своп – репорт – це

- а) Угода за умовами якої від дати її укладення до дати валютування є два робочих дні
- б) Угода між двома сторонами про майбутню поставку валюти
- в) Угода про купівлю інвалюти на умовах спот з одночасним продажем на умовах форвард
- г) Угода про продаж інвалюти на умовах спот з одночасною купівлею на умовах форвард

2. Угода спот – це

- а) Угода за умовами якої від дати її укладення до дати валютування є два робочих дні
- б) Угода між двома сторонами про майбутню поставку валюти
- в) Угода про купівлю іновалюти на умовах спот з одночасним продажем на умовах форвард
- г) Угода про продаж іновалюти на умовах спот з одночасною купівлею на умовах форвард

3. Стандартний документ, який засвідчує право продати та/або купити валютну цінність на обумовлених умовах в майбутньому - це

- а) Опціон
- б) Фючерс
- в) Своп
- г) Операції овернайт

4. Валюта - це

- а) Гроші іноземних держав та їхні золотовалютні резерви
- б) Грошові знаки іноземних держав та інші кредитні документи, які визначаються в іноземних грошових одиницях та використовуються в міжнародних розрахунках
- в) Офіційні запаси іноземних грошей у центральному банку та фінансових організаціях країни
- г) Золотовалютні резерви іноземних держав

5. Валютний курс - це

- а) Ціна, яка сплачується у власній валюті за одиницю іноземної валюти
- б) Курсове співвідношення при перерахунку цін та грошових сум із однієї валюти в іншу
- в) Курс, при якому попит і пропозиція валюти збігаються
- г) Відповідь а і в

6. Співвідношення між двома валютами, яке впливає з курсів валют до третьої валюти, називається

- а) Котирування валют
- б) Репорт
- в) Крос-курс
- г) Інша відповідь

7. Різниця між сумою активів у іноземній валюті і пасивів у цій самій валюті – це

- а) Експозиція
- б) Валютна позиція
- в) Репорт
- г) Депорт

8. Визначення кількості національної валюти за одиницю іноземної – це

- а) Пряме котирування
- б) Непряме котирування
- в) Крос-курс
- г) Валютний курс

9. Доручення клієнта банку перерахувати грошові кошти на користь іншої особи - це

- а) Інкасо
- б) Банківський переказ
- в) Розрахунки за відкритим рахунком
- г) Акредитив

10. Банківська розрахункова операція, за допомогою якої банк за дорученням свого клієнта отримує на підставі розрахункових документів гроші, перераховані клієнтові за відвантажені товари чи надані послуги і зараховує на банківський рахунок клієнта

- а) Розрахунки за відкритим рахунком
- б) Банківський переказ
- в) Інкасо
- г) Акредитив

11. Еквівалент деякої кількості іноземної валюти в одиниці національної валюти це

- а) Пряме котирування
- б) Непряме котирування
- в) Встановлення крос-курсу
- г) Визначення валютної позиції

12. Еквівалент деякої кількості національної валюти за одиницю іноземної це

- а) Пряме котирування
- б) Непряме котирування
- в) Встановлення крос-курсу
- г) Визначення валютної позиції

13. З метою запобігання використанню банківської системи для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, встановлюється норма щодо максимального продажу іноземної валюти одній особі в сумі, що не перевищує

- а) 80 000 гривень в один операційний день.
- б) 15 000 гривень в один операційний день.
- в) 50 000 гривень в один операційний день.
- г) обмежень не має

14. Грошове зобов'язання (наказ) видати зазначену суму коштів власникові, чий зразок підпису вже проставлено на документі в момент його продажу; платіжний документ, що використовується як засіб міжнародних розрахунків неторговельного характеру:

- а) Банківський переказ
- б) Документарний акредитив
- в) Дорожній чек
- г) Інкасова операція

15. Цінний папір, який дає право його власникові (але не зобов'язує) на купівлю-продаж обумовленої суми іновалюти за фіксованим курсом на визначену дату або протягом визначеного періоду в майбутньому:

- а) Ф'ючерсний контракт
- б) Своп-угода
- в) Валютний опціон
- г) Спот-угода

Тема № 11 Нетрадиційні операції та банківські послуги в Україні

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Під час розгляду теоретичного матеріалу слід повторити основні категорії та поняття, які розглядалися на лекції, потім доцільно перейти до роботи з рекомендованою літературою та нормативно-законодавчими актами. У результаті вивчення теми студент повинен знати види нетрадиційних операцій та банківських послуг.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Класифікація банківських послуг
Консультаційні та інформаційні послуги
Фінансовий інжиніринг

Завдання 2. З метою залучення коштів фізичних осіб банк пропонує їм управління зазначеними коштами. Для цього банк порівнює доходи, які отримає довіритель з доходами в іноземній або національній валюті за валютним еквівалентом.

З умов управління випливає, що банк приймає кошти в гривні із розрахунку 20 % річних з виплатою через 18 місяців вкладу в національній валюті за валютним еквівалентом або у валюті.

На початку строку передачі коштів у довірче управління курс становив 7,8 грн. за 1 долар, у кінці строку – 8,1 грн. за 1 долар. Комісійна винагорода за управління грошовими коштами дорівнює 4,5 % від доходу довірителя. Сума, що надається в управління банку – 15 тис. дол. Визначити (з позиції довірителя) доцільність укладення договору з банком про управління грошовими коштами на умовах виплати доходу в іноземній та національній валюті за еквівалентом.

Завдання 3. Трестовий відділ банку уклав угоду з акціонерним товариством (АТ) про посередництво при розміщенні акцій товариства та виплаті дивідендів за ними. Банк узяв на себе зобов'язання розмістити 15 тис. акцій, у тому числі 4 тис. привілейованих. Фіксована ставка дивіденду за привілейованими акціями – 20 %. Усі акції мають однаковий номінал – 1 тис. грн. За умовами договору, якщо банк не розмістить певну частину акцій, то він повинен їх викупити в АТ за номінальною вартістю.

Банк розмістив випущені акції таким чином: 3 тис. простих акцій перейшли у володіння держави, решту 8 тис. простих акцій придбали фізичні особи, а 4 тис. привілейованих акцій залишилися нерозміщеними.

Через деякий час АТ викупило в акціонерів 800 простих акцій. По закінченні звітного року загальні збори АТ затвердили розмір прибутку, одержаного за звітний період, – 9 млн. грн. На виплату дивідендів передбачено спрямувати 4,5 млн. грн.

Необхідно визначити:

- який вид операцій банку передбачає здійснення дій, описаних у задачі;
- що повинен зробити банк з нерозміщеними акціями АТ;
- з чого складається дохід банку від здійснення операцій, описаних у задачі.

Завдання 4. Підготовка доповідей, рефератів

1. Характерні ознаки фінансового лізингу та роль банків.
2. Поняття та сутність різних видів факторингу.
3. Складові вартості факторингу.
4. Форфейтинг: економічний зміст і застосування в банківській діяльності.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Основна та допоміжна література:

1. Котковський В.С. Банківський нагляд / Котковський В.С., Головка С.І., Неізнана О.В., Мстоян К.В. : навч. посібник. . – Львів «Магнолія 2006», 2016. - 314с.
2. Банківські операції / Михайловська І.М., Олійник А.В.: навч. посібник. – Львів «Магнолія 2006», 2017. - 648с.
3. Онищенко О. Л. Банківські гарантії : монографія / О. Л. Онищенко. – К. : Ліра-К, 2014. – 288 с.
4. Факторинг : навч. посібник / О.Д. Вовчак, Г.Є. Шпаргало, Т.Я. Андрейків. – К. :Знання, 2012. – 247 с.

Інтернет ресурси:

1. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
2. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
3. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
4. АУБ <http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Сутність, види та значення лізингу в господарській діяльності.
2. Характерні ознаки фінансового лізингу та роль банків.
3. Поняття та сутність різних видів факторингу.
4. Складові вартості факторингу.
5. Форфейтинг: економічний зміст і застосування в банківській діяльності.
6. Посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги банків.
7. Сутність та зміст діяльності банків з проектного фінансування.
8. Види і форми проектного фінансування.
9. Довірчі (трастові) банківські послуги.
10. Організація послуг щодо зберігання цінностей у банку.

Тестові завдання

1. Факторинг це

- а) Придбання банком (чи фактор-фірмою) права вимоги щодо виплат за фінансовими зобов'язаннями, що виникли між контрагентами в процесі реалізації продукції
- б) Відносини між заінтересованими сторонами, одна з яких передає, а інша бере на себе відповідальність за управління власністю, майном
- в) Господарська операція, що передбачає передачу права користування матеріальними цінностями іншим суб'єктам господарювання
- г) Послуги, у наданні яких бере участь третя сторона, що виступає посередником між замовником і виконавцем

2. Операції з переуступки першим кредитором прав вимоги боргу третьої особи другому кредитору з попередньою або наступною компенсацією вартості такого боргу першому кредитору – це:

- а) Факторинг
- б) Форфейтинг
- в) Аваль
- г) Лізинг

3. Договір лізингу, в результаті укладення якого лізингоодержувач на своє замовлення отримує в платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, не менший строку, за який амортизується 60% вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладення договору, -це

- а) Оперативний лізинг
- б) Пайовий лізинг
- в) Фінансовий лізинг
- г) Зворотний лізинг

4. Розрізняють два види факторингу

- а) Активний, пасивний
- б) Хайринг і рейтинг
- в) Прямий, зворотний
- г) Конвенційний та конфіденційний

5. Конвенційний факторинг передбачає

- а) Комплексну систему обслуговування клієнта і зосереджує в собі бухгалтерські, юридичні, консультаційні та інші послуги
- б) Посередництво в отриманні клієнтом позички, посередництво в операціях з цінними паперами, майном

в) Гарантії повернення кредиту, гарантії відшкодування збитків, що впливають з невиконання клієнтом умов контракту

г) Розміщення коштів, депозитні операції, отримання доходів, виплату доходу клієнту, облікові операції, фінансовий аналіз

6. Купівля боргу, вираженого у зворотному документі (простий чи переказний вексель) у кредитора на безповоротній основі – це

а) Фінансовий лізинг

б) Форфейтинг

в) Факторинг

г) Операція врахування векселів

7. Відносини між зацікавленими сторонами, одна з яких передає, а інша бере на себе відповідальність за управління власністю (майном) – це

а) Агентські послуги

б) Консультаційні послуги

в) Гарантійні послуги

г) Трестові послуги

8. Форфейтинг застосовується у

а) Фінансових операціях

б) Торгівельних операціях

в) Експортних операціях

г) У випадку а і в

9. Агентські послуги включають

а) Гарантії повернення кредиту, гарантії відшкодування збитків, що впливають з невиконання клієнтом умов контракту

б) Розміщення коштів, депозитні операції, отримання доходів, виплату доходу клієнтові, облікові операції, фінансовий аналіз

в) Страхування майна, інвестиційні та комерційні операції за дорученням власника, сплата рахунків, податків

г) Посередництво в отриманні клієнтом позички, посередництво в операціях з цінними паперами, валютою, майном

10. Лізинг можна розглядати як

а) Господарську операцію, що передбачає передачу лізингодавцем права користування матеріальними цінностями лізингоодержувачу

б) Різновид довгострокового кредиту, що надається в майновій формі і погашення якого здійснюється в розстрочку

в) Операцію, що поєднує в собі кредитування клієнта з метою формування обігового капіталу, а також ряд посередницько-комісійних послуг

г) Вид діяльності банків з управління майном, що за домовленістю з клієнтом передається банку

Тема № 12 Забезпечення фінансової стійкості банків

Зміст самостійної роботи (по кожній темі викладач повинен конкретизувати самостійну роботу студента, чітко зазначити завдання, які він ставить перед студентом, план виконання завдань тощо)

Вивчаючи дану тему, слід розуміти, що регулювання та нагляд за діяльністю банків – важлива функція держави, яку вона виконує з метою забезпечення стабільності банківської

системи. У дослідженні цієї теми, окрім навчальної літератури, студент має розглянути відповідну правову базу: закони, що регламентують діяльність банків та окремі положення у вигляді нормативних актів, інструкцій, директив. Необхідно звернути увагу на інституційну побудову наглядових органів провідних країн світу; структурну побудову, завдання, функції та повноваження органу банківського нагляду в нашій країні.

Завдання 1. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Форми регулювання банківської діяльності
2. Зміст та порядок здійснення контролю за дотриманням банками економічних нормативів та вимог щодо регулятивного капіталу банків
3. Заходи впливу НБУ в разі порушення банками банківського законодавства

Завдання 2 На основі даних фінансової звітності конкретного банку (вибрати самостійно) проаналізувати дотримання ним економічних нормативів.

Провести розрахунки, зробити ґрунтовні висновки.

Завдання 3. Підготовка доповідей, рефератів

1. Фінансові звіти банків та їх аналіз.
2. Економічні нормативи діяльності банків.
3. Аналіз результатів діяльності банку.
4. Ліквідність банків.
5. Фінансова стійкість банків.

Джерела літератури до виконання самостійної роботи

Законодавчі та нормативні акти:

1. Постанова Правління НБУ Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями від 30 червня 2016 року № 351
2. Постанова Правління НБУ Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні від 2 червня 2009 року № 315
3. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства" № 494 від 15.08.2014 (з урахуванням змін).
4. Постанова Правління Національного банку України "Про механізм оперативного підтримання ліквідності банків " № 48 від 06.02.2014 (з урахуванням змін).

Основна та допоміжна література:

1. Котковський В.С. Банківський нагляд / Котковський В.С., Головка С.І., Неізнана О.В., Мстоян К.В. : навч. посібник. . – Львів «Магнолія 2006», 2016. - 314с.
2. Михайловська А. М. Банківські операції : навч. посіб. / А. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 648 с.
3. Єгоричева С. Б. Організація фінансового моніторингу в банках : навч. посіб. / С. Б. Єгоричева. – К. : ЦУЛ, 2014. – 292 с.

Фінансовий механізм управління ліквідністю банку : монографія / [Бурденко І. М., Дмитрієв Є. Є., Ребрик Ю. С., Серпенінова Ю. С.]. – Суми : Університетська книга, 2015. – 136 с.

Інтернет ресурси:

1. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
2. Українське право <http://www.ukrpravo.com/>
3. НБУ <http://www.bank.gov.ua/>
4. АУБ <http://aub.org.ua/>

Питання для самоконтролю

1. Фінансова стійкість банку та фактори, що впливають на її забезпечення.
2. Ліквідність банку: поняття та види.
3. Ризик ліквідності банку.
4. Зміст економічних нормативів ліквідності, встановлених для банків НБУ.
5. Поняття та види прибутку банку.

6. Джерела та механізм формування прибутку банку.
7. Розподіл прибутку банку.
8. Поняття витрат банку та їх види.
9. Поняття доходів банку, джерела їх формування.
10. Поняття та зміст процентного ризику банку.

Тестові завдання

1. До нормативів, що характеризують здатність банку забезпечувати безперебійне виконання фінансових зобов'язань, належать:

- а) Нормативи ліквідності
- б) Нормативи капіталу
- в) Нормативи кредитного ризику
- г) Всі згадані нормативи

2. З якою метою банки звертаються за міжбанківським кредитом?

- а) Для регулювання ліквідності
- б) Для розширення своєї кредитної діяльності
- в) Для покриття недостачі в кредитних ресурсах
- г) Для надання кредиту іншим організаціям

3. Зобов'язання – це

- а) Кредиторська заборгованість банку, що виникла в результаті попередніх операцій і яка має бути погашена у визначений строк
- б) Кошти та активи, які можуть бути легко трансформовані, і наявні кошти
- в) Система оцінки банківської установи за критеріями: достатність капіталу, якість активів, якість управління, дохідність та ліквідність банку
- г) Усі відповіді правильні

4. Відношення суми коштів в касі та на кореспондентських рахунках до зобов'язань банку, що обліковуються за поточними рахунками – це

- а) Норматив поточної ліквідності
- б) Норматив миттєвої ліквідності
- в) Норматив короткострокової ліквідності
- г) Нормативи а і в

5. Відношення регулятивного капіталу до сумарних активів та певних позабалансових інструментів, зважених за ступенем кредитного ризику та зменшених на суму створених відповідних резервів під нестандартну заборгованість за всіма активними операціями – це

- а) Основний капітал
- б) Додатковий капітал
- в) Регулятивний капітал
- г) Норматив адекватності регулятивного капіталу

6. Нормативне значення не може перевищувати восьмикратного розміру регулятивного капіталу банку при розрахунку

- а) Нормативу Н8
- б) Нормативу Н9
- в) Нормативу Н10
- г) Нормативів а,б,в

7. До показників, які характеризують прибутковість банківських установ належать

- а) ROA
- б) ROE

- в) SPRED
- г) Всі перелічені показники

8. Показник доходу на капітал характеризує

- а) Дохідність капіталу учасників
- б) Сплачені відсотки
- в) Залучені кошти
- г) Чистий прибуток

9. Співвідношення капіталу банку і активів, зважених щодо відповідних коефіцієнтів за ступенем ризику – це норматив

- а) Капіталу
- б) Платоспроможності
- в) Достатності капіталу
- г) Мінімального розміру статутного капіталу банку

10. Мінімальний розмір статутного капіталу на момент реєстрації банку не може бути менше

- а) 1 мільйона євро
- б) 5 мільйонів євро
- в) 120 мільйонів грн
- г) 250 мільйонів грн

11. Поточні обов'язки установи банку, що впливають з попередніх подій, виконання яких пов'язане з відпливом ресурсів це

- а) Зобов'язання банку
- б) Активи банку
- в) Капітал банку
- г) Прибуток банку

12. Ресурси, що контролюються банком в результаті попередніх подій і з яких передбачається отримання майбутньої економічної вигоди, яка врешті призведе до потоку грошових коштів для установи:

- а) Зобов'язання банку
- б) Активи банку
- в) Капітал банку
- г) Прибуток банку

РОЗДІЛ 4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	М
Критерії оцінки семінарських занять (СРС)			
	<p>- повна відповідь на питання, розгорнутий, вичерпний виклад змісту питання; повний перелік необхідних для розкриття змісту питання категорій та законів;</p> <p>правильне розкриття змісту категорій та законів, механізму їх взаємозв'язку і взаємодії;</p> <p>здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки та узагальнення, знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів їх представників;</p> <p>уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення;</p> <p>демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;</p> <p>використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами;</p> <p>знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань;</p> <p>знання точних назв і функцій національних та міжнародних фінансово-кредитних установ, історії їх створення і ролі при вирішенні проблем, які ставляться у конкретному питанні.</p> <p>СРС: Розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; опрацювання необхідних нормативно-правових актів; використані матеріали періодичних наукових видань; посилання на опрацьовані джерела при висвітленні питань; використані матеріали з практики роботи банківських установ.</p>	5	
	<p>- відповідь на питання</p> <p>порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, указаних вище (якщо він потрібний для вичерпного розкриття питання);</p> <p>при розкритті змісту в цілому правильно за зазначеними вимогами все ж таки студентом допущені помилки під час використання цифрового матеріалу, посилання на конкретні історичні періоди та факти, неточності у формулюванні термінів і категорій, проте з допомогою викладача він швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді.</p> <p>СРС: Порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено одного з перелічених пунктів указаних вище</p>	4	
	<p>- відповідь на питання</p> <p>порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття двох з пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання);</p> <p>одночасно мають місце обидва типи недоліків, які окремо характеризують критерії щодо 4 балів;</p>	3	

<p>відповідь малообґрунтована, неповна; студент не знайомий з законодавчими матеріалами, матеріалами періодичності преси з фінансових та загальноекономічних питань; студент лише з допомогою викладача може зрозуміти та виправити свої помилки. СРС: Робота недостатньо обґрунтована, неповна; використані матеріали лише підручника.</p>	
<p>- відповідь на питання порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття трьох чи більше пунктів указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); одночасно мають місце два чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерії 3 балів; у відповіді відсутні належні докази і аргументи, зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, хибні; характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів суть питання чи не знає правильної відповіді; Допущені грубі помилки і студент не може їх виправити. СРС: Робота виконана не в повному обсязі; використані матеріали лише підручника.</p>	2
<p>- відповідь на питання характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів суть питання чи не знає правильної відповіді; Допущені грубі помилки і студент не може їх виправити. СРС: Самостійна робота не виконана</p>	0-1